

a adagi valencià: «no vulles may *argüir* / ab qui no sab resumir» (p. 75). Fabra, en la seva *Gram.* de 1912, tot reconeixent que *güi, güe* són regularment combinacions monosíl·labes, constata, però, que en català se sol pronunciar *ar/gu/i, ar/gu/èix*, etc. (p. 15).

DERIV.: *Argüent* (1629); *argüint* part. act., adj. [B. Metge]. *Argument* [Llull, *Blanq.*, NCL. II, 174.9], *argumentar* [1399, B. Metge, *Somni*, ed. Ri. 310.17, 162; Jaume d'Olesa, a. 1483, «*argumenta* lo fill no poderse incarnar sens Pare e l'Esperit Sanct, e après, soltant, demostra la manera», JMBover, *BiEscrBal.* II, 12]; *argumentació* [c. 1500]; *argumentador, -taire; argumental; argumentatiu; argumentista. Argut* 'llest, espavilat, excellent' ll. *argütus*, part. p. d'*arguere*, que es degué usar en català arcaic (com en les llengües germanes: it. *arguto*, fr. arcaic *argu*, cast. ant. *argudo*, DCEC 1a, 263a54-b5), d'on *argudell, -ella*, aplicat a una mena d'olivera i d'oli molt bons, empord. (*AlcM*), s'havia dit també d'altres productes agrícoles, com el mill: «80 ciminas de milio grosso et tapato, et 20 eiminas de milio *ergudelle*» en doc. rossell. de 1283 (Alart, *InvLCat.*, s. v.); *argúcia* [1839, Lab.], ll. *argutia; argució*.

Argument, argumentació, armentar, argut, V. ar-güir

Ari, ària: és inexacte i cada dia més desusat aplicar-los (*AlcM, DFa.*) a tot altre poble o llengua que els hindús i iranís, i és també poc recomanable i molt discutible parlar de «pobles indoeuropeus», quan l'única cosa certa són les «llengües indoeuropees» (de les quals les àries no són més que una fracció extrem-oriental), però dir que hi ha una raça indoeuropea o que la llengua indoeuropea es vagi parlar en el «centre» de l'Àsia són disbarats que ens dol de llegir en *AlcM* (probablement no enlloc de l'Àsia) *Aria, arieta, V. aire*

ARID, pres del ll. *aridus* id., derivat de *arēre* 'estar eixut, ser sec'. □ 1.ª doc.: 1451, G. Serra *àrida*; 40 c. 1500 *àrido; àriu*, S. XIII, Arnau de Vilanova.

DERIV.: *Aridesa; ariditat*.

CPT.: *Arefacció*, de *are-facere* 'fer tornar sec'.

ARIET, 'biga de cap reforçat que s'emprava per batre muralles', pres del ll. *aries, arietis*, 'marrà' (animal que tussa), 'ariet'. □ 1.ª doc.: 1839, Lab. (*ariete*); com a nom del signe del Zodíac ja usà *àries* i *arietes* Llull.

Per via popular ARIËTEM, ll. vg. ARËTE (cf. *paret* < PARIETEM) va passar a l'oc. ant. *aret* (PDPF), i així es conserva encara en el Llemosí i el Carcí (pron. *oret* avui: Béronie, Lescale), i degué usar-se en el Rosselló en el S. XIII: «co él cuyà degolar En Simon, él degolà un *aret* --- la sanc del *aret* ---», *VidesR.*, 130r2 55 (= *arietem*, 371.34).

ARIGANY, 'múrgola negrosa, espècie de bolet de color fosc', origen incert, probablement de (BOLETUS) *ERICANEUS, derivat del greco-llatí ERĪCE 'bruc', que

és una de les menes de mata vora les quals es fa més aquesta varietat de bolets. □ 1.ª doc.: c. 1880, *DAG*.

DFa.: «Bolet de la família de les helvellàcies (*Morchella conica*) de barretet conoide, alveolat i fosc, comestible». *AlcM*, que sembla confondre'l amb la múrgola corrent, diu que es fa a Olot i a Sant Feliu de Pallerols; per comparació amb la seva forma un poc tortuosa i el color negre, es deu comprendre l'acc. que li donen, segons *AlcM*, a la Selva: clau de ferro corbat en un extrem que es posa en el morro dels porcs perquè no furguin; veg. també *erigany AlcM*.

Quan vaig tornar a Catalunya del darrer exili, en les setmanes de vida tranquil·la i recòndita que duia a la Vall de Finestres, per la primavera de 1968, vaig tenir lleure d'observar molt la brotada de les múrgoles. N'hi ha de rosses i de negres, sobretot moltes d'aquelles, i de totes se'n diu generalment *múrgoles*, però de les negres en deien particularment *arigáys*, d'aspecte més secallós i pansit que les altres, i aquestes i aquelles formaven petits grups en els prats dels alts serrats de la vall: s'observava que, si bé en els prats, era sobretot en llurs extrems, cap allà on creixien les mates.

Preguntant als vells més coneixedors a la vora de quines mates es feien les diverses classes de bolets, em deien que les de bruc eren bon lloc per fer-s'hi diferents bolets, escarlets sobretot; i com que parlaven també de múrgoles, vaig insistir, concretant múrgola negra i el bruc, i reconegueren que també s'hi fa molt; un altre informant més tard confirmà que els ariganys es fan bastant en la proximitat dels brucs, i encara més en la del romaní. El romaní no és una ericàcia sinó una labiada, coincident amb el bruc pel que fa a l'hàbitat i la flaire i en bastantes coses, si bé de forma netament diferent del bruc arborescent, però l'anomenat bruc femella, bruga, bronsa o salabruga, realment s'assembla molt a un romaní petit.

De tota manera l'estructura peculiar del mot *arigany* és molt favorable a aquesta base *ERICANEUS, car si bé les formes d'adjectiu documentades en llatí són *ericaceus* i *ericeus*, les formacions en -ANEUS són predilectes en derivació de noms de plantes, llocs i conceptes tècnics (*consentaneus, simultaneus, collectaneus, coaetaneus, coterraneus, foraneus, apricaneus, silvaneus*); i tant la -i-, de timbre notable en aquesta posició, com la conservació d'una interna no sincopada, són indicis favorables a mirar-ho com un derivat —car precisament un derivat resistiria més fàcilment a la síncope—, i a un derivat del mot tècnic *erica*, que essent cosa d'herbolaris i entesos en plantes és natural que tingués un tractament conservador.

En tot altre mot fóra més difícil tal tret fonètic. Per això sembla menys probable en principi de pensar en un origen pre-romà. És veritat que hi ha una consonància remarcable amb un o uns *aricani* que figuren en nominatiu plural en un grafit gal de la Gaufréncia, el context del qual no es presta a gaires conjectures sobre el sentit (Weisgerber, *Die Sprache der Festlandkelten*, 51), si no és que sigui el nom d'algun pot